

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžo/63/2013
Identifikačné číslo spisu:	6013200074
Dátum vydania rozhodnutia:	30.01.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:6013200074.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Baricovej a členov senátu JUDr. Milana Moravu a JUDr. Jarmily Urbancovej, v právnej veci navrhovateľa S., bytom v D., proti odporcovi Centru právnej pomoci - kancelária Banská Bystrica, so sídlom v Banskej Bystrici, Trieda SNP 75, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu z 02. januára 2013, č. 4N 4197/12, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. júna 2013, č. k. 25Sp/5/2013-19, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. júna 2013, č. k. 25Sp/5/2013-19 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozsudkom z 28. júna 2013, č. k. 25Sp/5/2013-19 Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) potvrdil napadnuté rozhodnutie, ktorým odporca pre zrejmú bezúspešnosť sporu nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci v zmysle § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bezplatnej právnej pomoci“), keď navrhovateľ žiadal o poskytnutie právnej pomoci vo veci jeho ústavnej sťažnosti pre porušenie jeho práv v konaní o starobnom dôchodku Sociálnou poisťovňou, Krajským súdom v Banskej Bystrici a Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), tvrdiac, že mu v rozpore so zákonom nebol tento dôchodok priznaný, hoci splnil zákonom vyžadované podmienky pre jeho priznanie. Spornou bola najmä doba dôchodkového poistenia.

Krajský súd vyhodnotil právne posúdenie žiadosti navrhovateľa odporcom ako správne a v súlade so zákonom. Z obsahu spisu najmä žiadosti o poskytnutie právnej pomoci z 05. decembra 2012, ako aj z pripojených rozhodnutí Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. septembra 2011, č. k. 21Sd/150/2011-23 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. októbra 2012, sp. zn. 7So/211/2011, vyjadrenia navrhovateľa v odvolaní, doplnení odvolania a z prednesov na pojednávaní pred krajským súdom mal za

preukázané, že navrhovateľ žiadal o poskytnutie právnej pomoci vo veci podania ústavnej sťažnosti z dôvodu nezákonných rozhodnutí Krajského súdu v Banskej Bystrici a najvyššieho súdu, ako aj Sociálnej poisťovne Bratislava v súvislosti so zamietnutím jeho žiadosti o starobný dôchodok z dôvodu, že nebol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov ako to vyžaduje zákon platný v čase podania jeho žiadosti [§ 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a § 58 ods. 1 vyhlášky býv. Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, účinné do 31. decembra 2004].

Mal za to, že odporca sa správne zameria na zistenie a odôvodnenie posúdenia zrejmej bezúspešnosti navrhovateľa v spore. Rovnako ako odporca aj krajský súd dospel k záveru, že sú dôvody na konštatovanie zrejmej bezúspešnosti, keďže navrhovateľ do dňa vydania rozhodnutia nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali existenciu ním tvrdených skutočností, a to, že keď požiadal o starobný dôchodok, mal odpracovaných 21 alebo 22 rokov. Napriek tomu, že uvádzal skutočnosti o vykonanej práci v bani v Čechách, na Slovensku u lesov, v pozemných stavbách, v hutných stavbách a tiež, že pracoval aj vo výkone trestu, žiaden dôkaz o tomto nebol predložený. V konaní pred odporcom navrhovateľ neuviedol ani nezdokladoval žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by mal ústavný súd rozhodnúť v jeho prospech, prípadne aby len prijal jeho žiadosť. Za danej situácie, keď navrhovateľ v konaní pred správnym, organom neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by boli podložené aj dôkazmi preukazujúcimi ich pravdivosť, nemohol podľa krajského súdu odporca rozhodnúť inak, než nepriznať navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu zrejmej bezúspešnosti v konaní, ktoré navrhovateľ požadoval začať (vyvolať).

Krajský súd súčasne uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok v sume 35 eur (§ 2 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov; ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) podľa položky 10e/ sadzobníka súdnych poplatkov.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ v lehote ustanovenej zákonom odvolanie a žiadal rozsudok krajského súdu zrušiť a uložiť odporcovi povinnosť poskytnúť mu právnu pomoc v jeho spore.

Tvrdenia obsiahnuté v rozsudku krajského súdu označil za nepravdivé a skreslené a porušujú jeho ústavné práva. Uviedol, že odporcovi predložil dostatok dôkazov o nezákonnosti rozhodnutia o jeho starobnom dôchodku i o nezákonnosti rozhodnutia odporcu. Zdôraznil, že na základe konania o jeho žiadosti o starobný dôchodok, kde Sociálna poisťovňa a následne aj súdy skonštatovali, že do dosiahnutia zákonom požadovanej minimálnej doby poistenia (15 rokov) navrhovateľovi chýba 127 dní, v súčasnosti poberá starobný dôchodok vo výške 58 eur mesačne, nemôže si dovoliť kvalifikovaného advokáta, ktorý by mu v situácii v jednaní s úradmi a súdmi pomohol. Zopakoval, že odpracoval 21 rokov vo výkone trestu, tiež pracoval v civile, čo je relevantné pre zvýšenie starobného dôchodku, pričom sa zabúda, že za predchádzajúceho režimu musel každý občan pracovať. K odvolaniu priložil oznámenie Sociálnej poisťovne o výške poistného za obdobie od 2/2005 do 10/2005 k žiadosti navrhovateľa o dodatočné zaplatenie poistného zo 06. februára 2012, č. 6304-6/2012-ZV.

Odporca, využívajúc svoje právo k odvolaniu navrhovateľa sa vyjadriť, označil rozsudok krajského súdu za správny, riadne odôvodnený a právne vyargumentovaný vo všetkých jeho výrokoch. Preto ho navrhol ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech.

V správnom súdnictve preskúmajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 OSP).

Podľa ustanovení tretej hlavy druhej časti OSP sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov (§ 250l ods. 1 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v opravnom prostriedku, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP, § 250l ods. 2 OSP).

Spornou skutočnosťou v prejednávanej veci je otázka zrejmej bezúspešnosti žiadosti navrhovateľa o priznanie nároku na právnu pomoc podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci.

Z predloženého spisového materiálu vrátane administratívneho spisu a podaní navrhovateľa najvyšší súd zistil, že navrhovateľ sa domáhal priznania nároku na bezplatnú právnu pomoc v konaní o náhrade škody voči Slovenskej republike. Škoda mu mala vzniknúť po tom, ako na základe konania Sociálnej poisťovne, ktoré označil za podvodné, doplatil poistné na dôchodkové poistenie za obdobie február 2005 - október 2005 v sume 652,13 eura, čím mal nahradiť dobu 127 dní, ktorá mu chýbala do doby dôchodkového poistenia 15 rokov (§ 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení). Keďže po doplatení tejto sumy nedošlo k zmene v dôchodkovom zabezpečení navrhovateľa, ktorú zrejme očakával, vyvodil, že suma 652,13 eura bola od neho vymámená zbytočne a nezákonne, preto sa rozhodol domáhať sa nielen jej vrátenia, ale tiež odškodnenia vo výške 500.000 eur.

Z listín predložených navrhovateľom ešte v konaní pred odporcom vyplynulo, že navrhovateľ požiadal Sociálnu poisťovňu o starobný dôchodok. Rozhodnutím z 09. mája 2011, č. 490 415 3800 0 Sociálna poisťovňa žiadosť navrhovateľa zamietla s odôvodnením, že k 15. aprílu 2011 nebol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov, keď získal len 14 rokov 127 dní obdobia dôchodkového poistenia. Následne rozhodnutím z 24. júna 2011 č. 490 415 3800 0 síce zmenila odôvodnenie tohto rozhodnutia, napadnutého opravným prostriedkom, avšak vo výroku ostalo nezmenené. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 14. septembra 2011, č. k. 21Sd/150/2011-23 rozhodnutie Sociálnej poisťovne potvrdil. Najvyšší súd na odvolanie navrhovateľa rozsudkom z 30. októbra 2012, sp. zn. 7So/211/2011 rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici potvrdil.

Ešte pred právoplatným skončením konania pred súdom v správnom súdnictve bolo navrhovateľovi 08. februára 2012 doručené oznámenie Sociálnej poisťovne, pobočka Zvolen zo 06. februára 2012, č. 6304-6/2012-ZV, ktorým ho Sociálna poisťovňa na základe navrhovateľom podanej žiadosti o dodatočné zaplatenie poistného informovala o výške poistného za obdobie februára 2005 až október 2005. Hoci z listiny nie je priamo zrejماً suma poistného, možno sa na základe podaní navrhovateľa, ako aj poštového peňažného poukazu pripojeného v kópii, vyvodíť, že toto bolo 652,13 eura, ktoré navrhovateľ 30. novembra 2012 zaplatil.

Suma 653,13 eura predstavuje takto potom sumu dodatočne zaplateného poistného na dôchodkové poistenie podľa § 142 ods. 3 zákona o sociálnom poistení za niektoré z období, počas ktorého navrhovateľ:

a/ mal prerušené poistenie podľa § 26;

b/ bol fyzickou osobou uvedenou v § 4 ods. 1 písm. d/;

c/ bola zaradená do evidencie nezamestnaných občanov; alebo

d/ sústavne sa pripravovala na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole po dovŕšení 16 rokov veku. (Pravdepodobne išlo o obdobie podľa § 142 ods. 3 písm. c/ zákona o sociálnom poistení.)

Dodatočné zaplatenie poistného za niektoré z uvedených období má v zmysle § 60 ods. 5 zákona o sociálnom poistení za následok, že sa toto obdobie považuje za obdobie dôchodkového poistenia. V prípade navrhovateľa by to malo mať za následok splnenie potrebnej doby dôchodkového poistenia 15 rokov podľa § 65 ods. 1 zákona o sociálnom poistení.

Späťne však, ide o sumu, ktorú Sociálna poisťovňa prijala v súlade so zákonom, preto nemožno mať, už pri zbežnom pohľade na vec, za splnenú základnú požiadavku pre vyvodenie jej zodpovednosti za škodu, tu protiprávnosť jej konania. Je to však v prvom rade absencia škodovej udalosti, z ktorej je zrejma bezúspešnosť žiadosti navrhovateľa adresovaná Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ako aj všeobecná žiadosť o právnu pomoc vo veci „šikanovania zo strany štátu voči občanovi“, špecifikovaná ako vec náhrady škody 500.000 eur + 652 eur od Slovenskej republiky.

Preto, hoci navrhovateľ zrejme spĺňa požiadavku hmotnej núdze, aj najvyšší súd musí konštatovať existenciu zrejmej bezúspešnosti žiadosti navrhovateľa. Z tohto dôvodu rozsudok krajského súdu ako vo výroku vecne správny potvrdil (§ 250ja ods. 3 veta druhá OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP a § 219 ods. 1 OSP).

Nad rámec tohto konania najvyšší súd vychádzajúc z predloženého spisového materiálu, hoci nemá k dispozícii informáciu, či navrhovateľ po tom, ako doplatil poistné na dôchodkové poistenie, znovu požiadal o priznanie starobného dôchodku, považuje za potrebné dodať, aby navrhovateľ neutrpel ujmu na svojich právach, že je nevyhnutné, aby po doplatení poistného túto novú žiadosť podal. O tejto jeho novej žiadosti Sociálna poisťovňa musí potom vydať nové rozhodnutie. Vzhľadom na komplikovanú situáciu navrhovateľa je namieste zvážiť, či sa neobráti na Slovenskú advokátsku komoru so žiadosťou o informáciu o advokátoch, ktorí poskytujú bezplatnú právnu pomoc v zmysle § 24 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Zároveň najvyšší súd upozorňuje navrhovateľa, že odporca zo zákona neposkytuje právnu pomoc v konaniach pred Sociálnou poisťovňou, vo veciach sociálneho zabezpečenia sa naňho môže obrátiť až v prípade, že svoje práva v tejto oblasti bude uplatňovať alebo chrániť v konaní pred súdom - v správnom súdnictve (§ 3 ods. 1 zákona o bezplatnej právnej pomoci).

Keďže navrhovateľ nebol v konaní úspešný, nemôže najvyšší súd inak, než potvrdiť tiež výrok rozsudku krajského súdu o povinnosti navrhovateľa zaplatiť súdny poplatok 35 eur. Táto povinnosť mu bola uložená v súlade s § 2 ods. 4 veta druhá zákona o súdnych poplatkoch, § 5 ods. 1 písm. h/ zákona o súdnych poplatkoch, položka 10b/ sadzobníka súdnych poplatkov zákona o súdnych poplatkoch (§ 250ja ods. 3 veta druhá OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP a § 219 ods. 1 OSP).

O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 250l ods. 2 OSP a § 250k OSP tak, že neúspešnému navrhovateľovi ich náhradu nepriznal. Odporcovi náhrada trov konania zo zákona neprislúcha.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.